

Duurzaam toezicht

nieuwe opgaven, nieuwe rollen

Ilse Rijnveld

*Adviseur monumenten
Afdeling Erfgoed*

FGM duurzaamheid

**FEDERATIE
GROTE
MONUMENTENGEMEENTEN**

Klimaatakkoord

GEBOUWDE OMGEVING

Routekaart duurzame monumenten

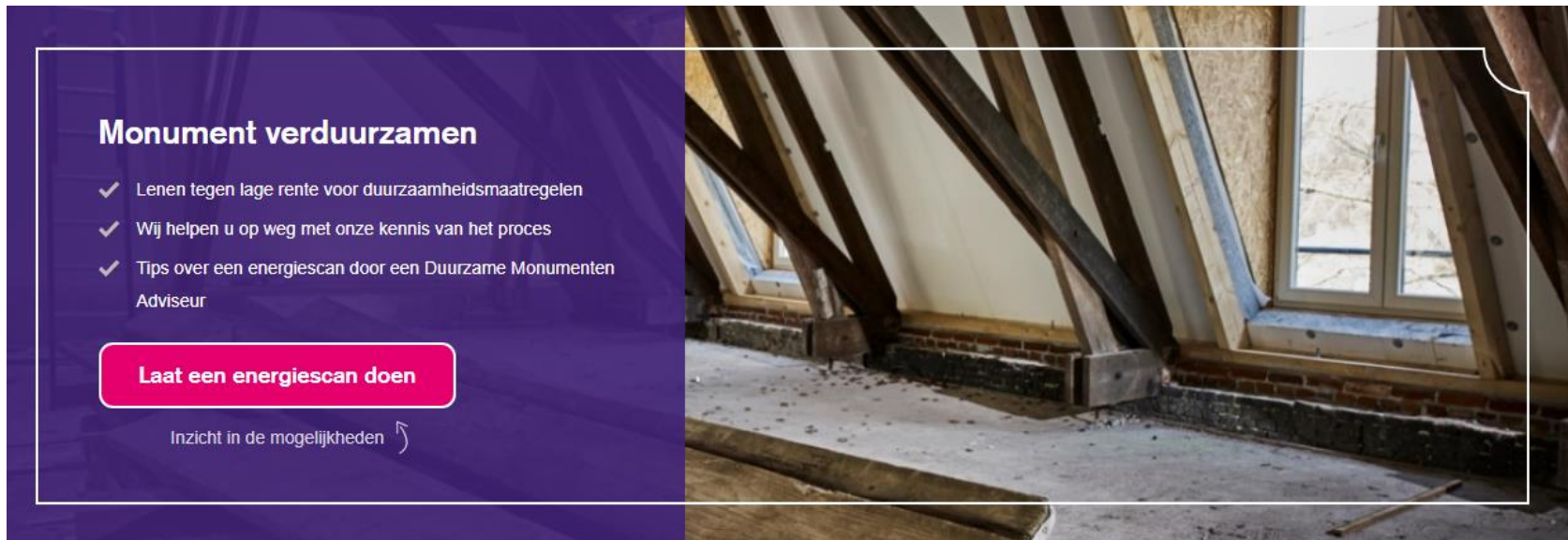
- www.duurzaamerfgoed.nl

- Opgave: Doelen CO2 besparing volgens klimaatakkoord waarmaken en toekomstig bestendig maken van monumenten
- Doel: eigenaren ondersteunen bij het verduurzamen van monumenten.

Concrete stappen

- Subsidieregeling monumentenenergiescan Nationaal Restauratiefonds

Monument verduurzamen

- ✓ Lenen tegen lage rente voor duurzaamheidsmaatregelen
- ✓ Wij helpen u op weg met onze kennis van het proces
- ✓ Tips over een energiescan door een Duurzame Monumenten Adviseur

Laat een energiescan doen

Inzicht in de mogelijkheden ↷

The photograph on the right shows the interior of a wooden attic. It features dark wooden rafters, a concrete floor, and a window with a white frame. The space appears to be under renovation or in a state of disrepair.

- Programma Duurzame gebouwen RCE
- Websites ERM: informatie en richtlijnen

Monumentenzorg én verduurzaming: het lijken twee aparte werelden die op het eerste gezicht lastig hand-in-hand gaan. Toch zijn de mogelijkheden legio, mits deskundig uitgevoerd.

Op deze site vindt u als professional monumentenzorg technische informatie uit de ERM-uitvoeringsrichtlijnen en andere publicaties over het verduurzamen van gebouwde monumenten.

*Informatie voor architect, adviseur,
aannemer en gemeente*

Verduurzamingsadvies

Isoleren van daken

Isoleren van vensters

Ontwikkelingen in regelgeving

Gemeentelijk beleid: Energietransitie, warmtevisie, van het gas af in 2050

Bouwbesluit vanaf juli 2021: Verplichting opwekken hernieuwbare energie bij ingrijpende renovatie

(uitzondering wegens beperkingen op grond van lokaal beleid)

Rijksbeleid: Nederland Circulair in 2050

De Witte Roos, Oude Delft 73

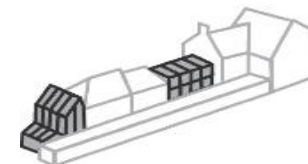
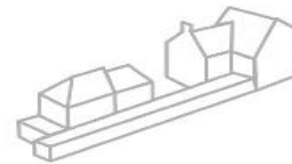
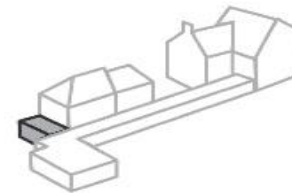
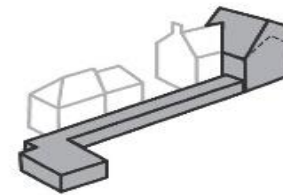
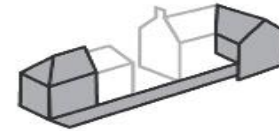
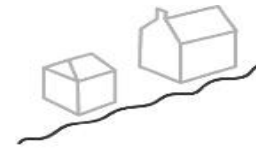

Foto: Onno Faber
Illustratie:
Stichting de Witte
Roos

Discussiepunten in praktijk

- Technische vraagstukken en pragmatische oplossingen: vochttransport, koudebruggen en condens
- De zin en onzin van labels
- Sneltoetscriteria voor zonnepanelen
- Nieuwe rol van toezichthouder

Meer mogelijkheden voor zonnepanelen op erfgoed

Gemeenten hebben de mogelijkheid een vergunning te verlenen voor het plaatsen van zonnepanelen op erfgoed **in het zicht**, als plaatsing uit het zicht niet mogelijk is. De criteria voor het verlenen van een vergunning zijn voortaan de mate van visuele verstoring van het erfgoed en of er sprake is van een zorgvuldig afgewogen ontwerp. Dat staat in het nieuwe adviesbeleid van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Zo kunnen gemeenten bijdragen aan het landelijke beleid dat past binnen het Klimaatakkoord.

Dit blijft hetzelfde: uit het zicht

Voor een vergunning:

- De panelen zonder spiegelrand zijn zorgvuldig geplaatst
- Er gaan geen cultuurhistorische waarden verloren

Industrieel erfgoed

Het benutte dakvlak in dit voorbeeld is zichtbaar vanuit de openbare ruimte. Alleen mogelijk met een zorgvuldig ontworpen plan.

Kerk

De bijzondere dakvorm, dakbedekking en cultuurhistorische waarden maken zonnepanelen in het zicht hier niet wenselijk.

Dit is nieuw: in het zicht

Voor een vergunning:

- Het is niet mogelijk om zonnepanelen uit het zicht te plaatsen
- Elders opwekken voor eigen gebruik is niet mogelijk of rendabel
- Er wordt er geen cultuurhistorische groenaanleg gekapt
- Er is een zorgvuldig ontworpen plan opgesteld en visuele verstoring wordt voorkomen

Landhuis/buitenplaats

Soms is het mogelijk om de zonnepanelen elders op het perceel te plaatsen zonder waardevolle groenaanleg aan te tasten.

Grachtenpanden

De matzwarte panelen in dit voorbeeld zijn zorgvuldig uit het zicht geplaatst.

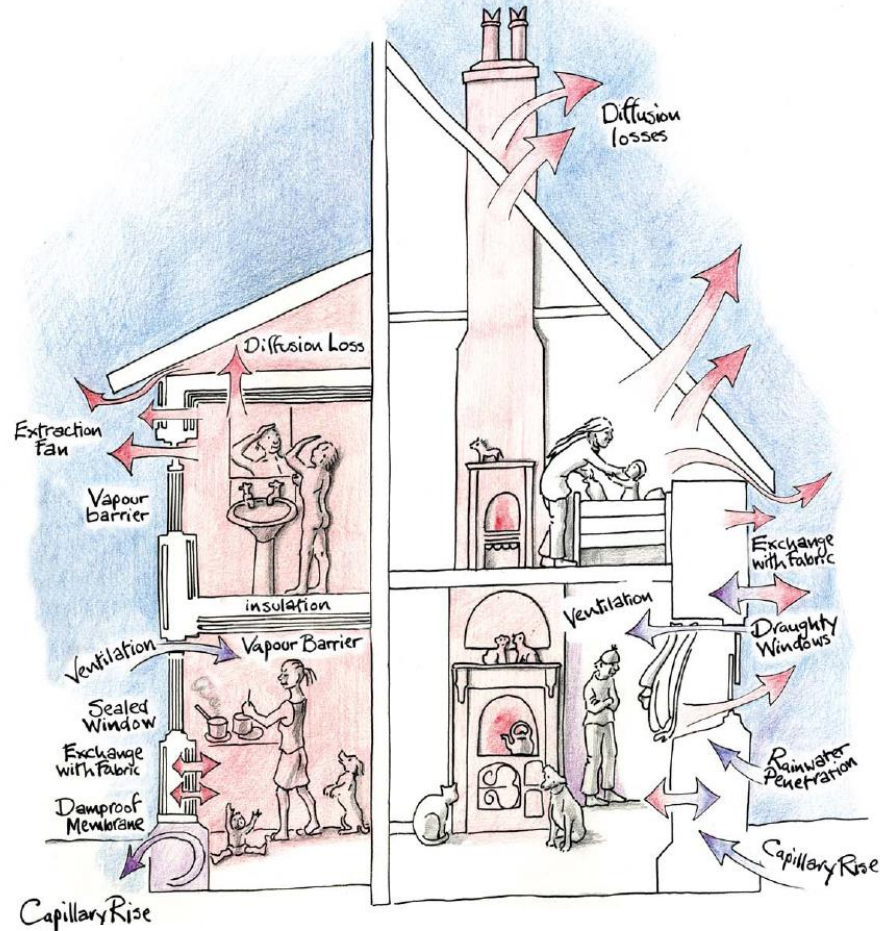
Jaren 30-woningen

In dit voorbeeld zijn rode panelen op de rode daken geplaatst volgens een seriematig ontwerp.

Pandeigenaren: vergunning aanvragen bij gemeente

- Voor het plaatsen van zonnepanelen is altijd een vergunning nodig
- Het beleid van de gemeente is altijd leidend en kan afwijken van het beleid van de RCE
- Bij bijzondere panden kan de RCE gevraagd worden om advies

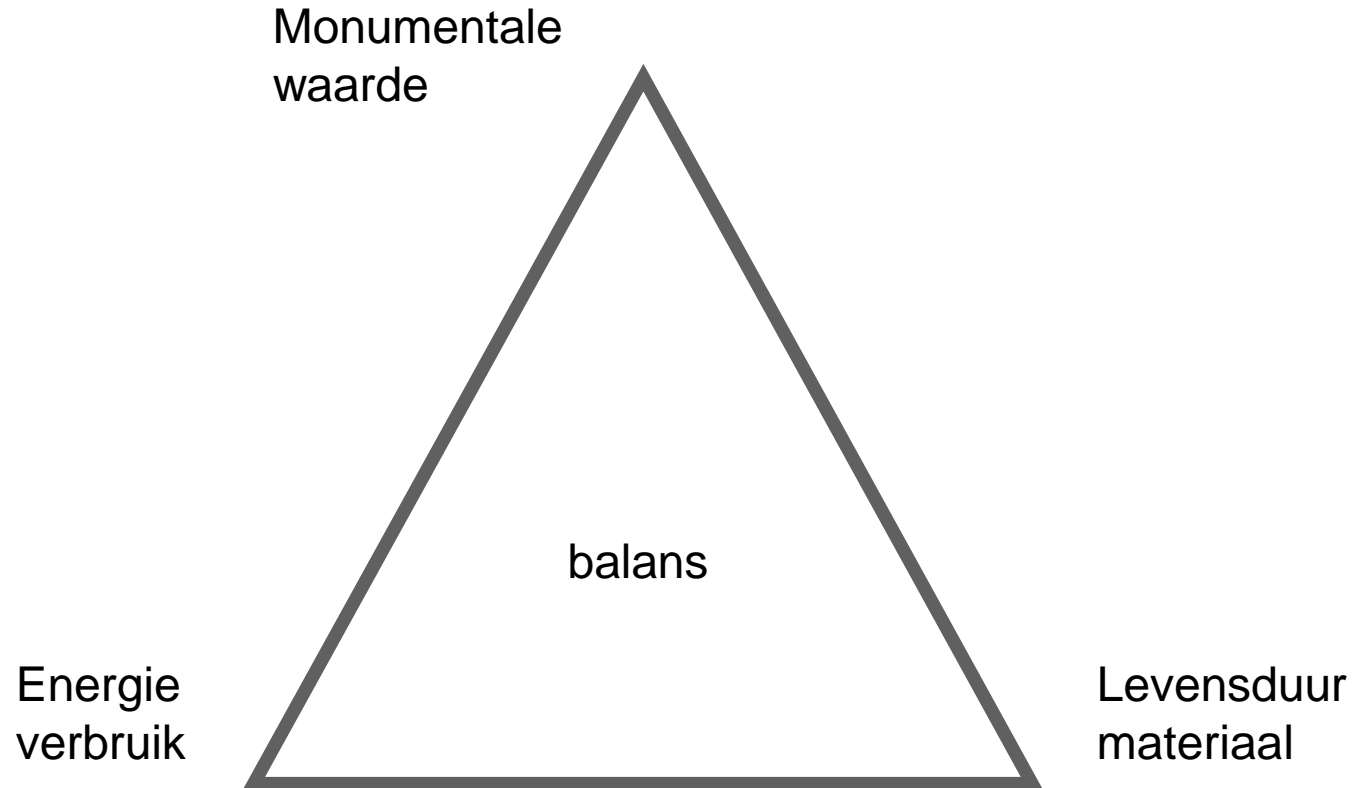
Complexiteit: isoleren is ventileren

Modern huis
(beton)

Traditioneel huis
(baksteen muren, houten
vloeren)

Verduurzamen monumenten

Onderzoek: wetten in de weg?

Conclusie nationaal onderzoek (Ecorys)

Belemmeringen voor eigenaren:

- vinden informatie, communicatie
- nichemarkt: te weinig deskundige marktpartijen
- financiën (ingrepen zijn relatief duur)

Wetgeving biedt flexibiliteit, bij deskundige toepassing geen belemmeringen.

Innovatie in systemen: Kantoor Cepezed

Ontwikkelingen: digitalisering

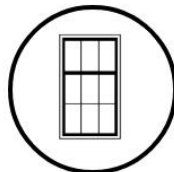

Toolkit DUURZAAM ERFGOED

[HOME](#) [TOOLKIT](#) [ALGEMEEN](#) [FAQS](#) [FEEDBACK](#)

[home](#) » [toolkit](#) »

Toolkit

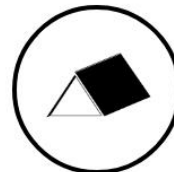
Ramen

Tochtwering

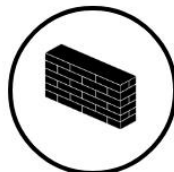
Ventilatie

Daken

Vloeren

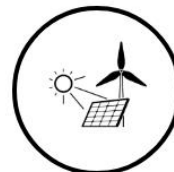
Gevel

Eenvoudige
Maatregelen

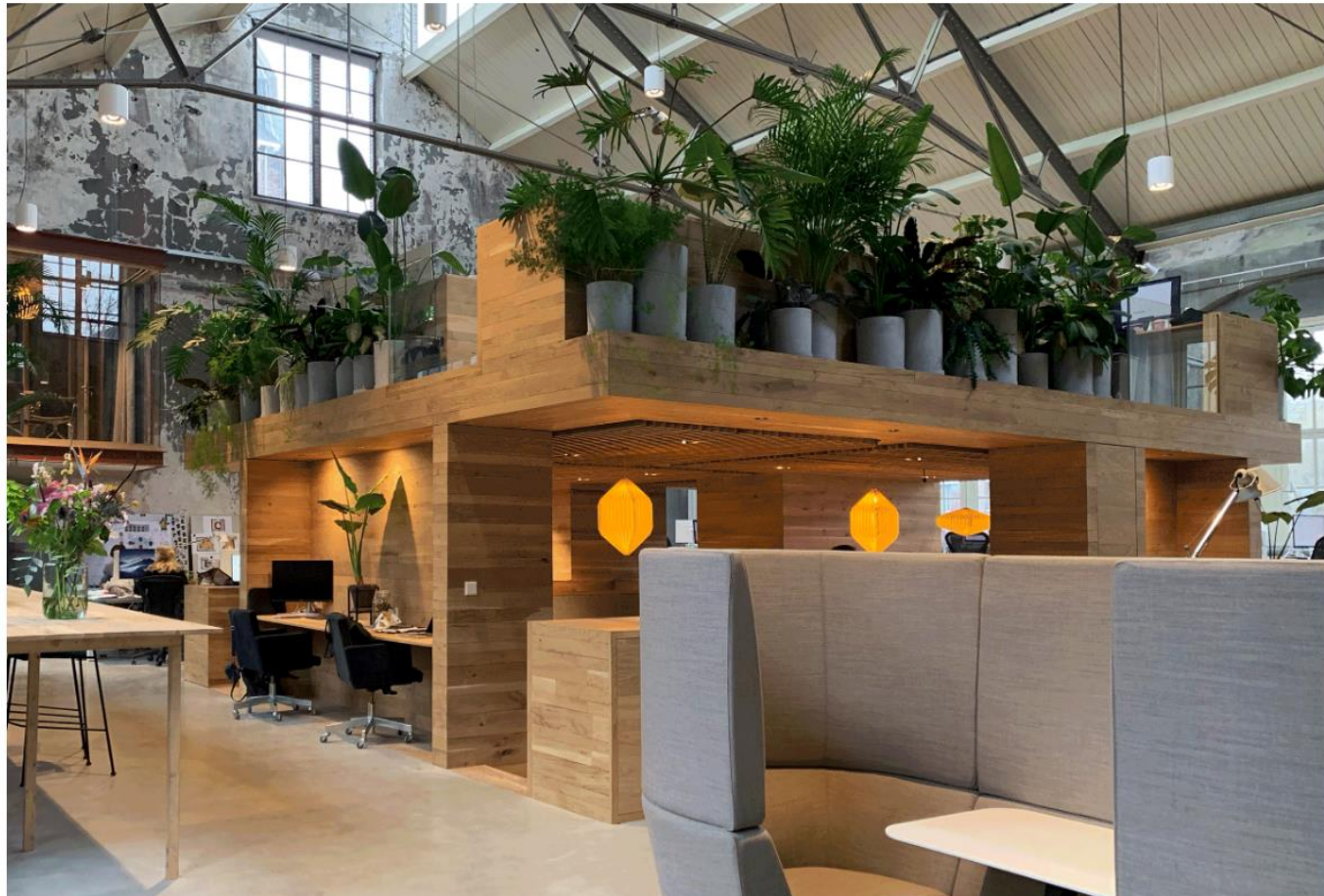
Installaties

Duurzame bronnen

All Electric: Vakwerkhuis

Samenvatting

- Naast instandhouding is ook energieverbruik een belangrijk thema
- Wetgeving wijzigt nauwelijks, taakuitvoering wél.
- Rol toezicht: deskundig, stimulerend en controlerend
- Denken in mogelijkheden, grenzen aangeven.

**Dank voor uw
aandacht**